

برنامه معروف آرایش و اصلاح صفحه کلید فارسی ترای لایوت (Traylayout)

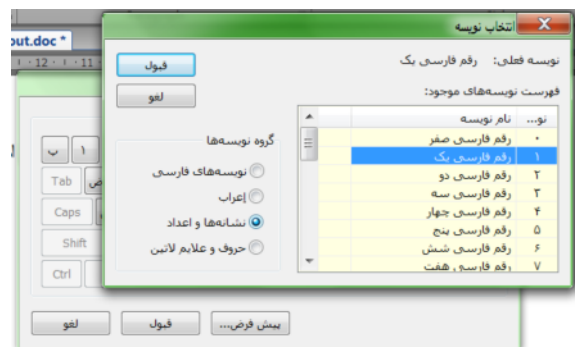
همه حروف چین‌های حرفه‌ای از این برنامه استفاده می‌کنند.
تمام کاربران فارسی‌زبان «باید» از این برنامه استفاده کنند.

این برنامه بسیار ساده و سبک رو نصب کنید

تا:

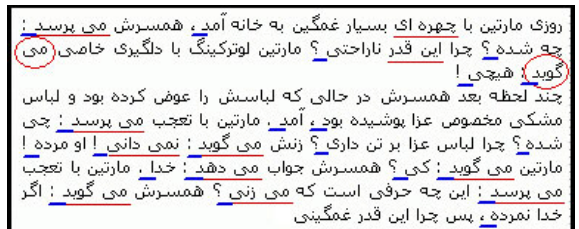
۱. اعدادتان ماهیتاً فارسی بشوند

نه اینکه فارسی نشان داده بشوند، ولی ماهیتاً لاتین باشند. پس از نصب، برنامه را از پایین‌راستِ ویندوز بیاورید. **کلیدهای اعداد را تک تک بزنید و از گروه «نشانه‌ها و اعداد» فارسی‌شان کنید.** آسان است. راستی، صفر یادتان نرود!

۲. با شیفت و اسپیس، بتوانید نیم‌فاصله واقعی تایپ کنید؛

یعنی نه چسبیده، نه بافاصله؛ می شود؛ می شود اینچنین؛ اینچنین؛ نرم نرمک؛ نرم نرمک آن قدر؛ آن قدر کدامیک؛ کدامیک

نیم‌فاصله استاندارد را فقط با Shift+Space در برنامه ترای لایوت، باید درج کرد. استفاده از Ctrl+ نیم‌فاصله‌ای کاذب ایجاد می‌کند که اگر آن را در Ctrl+F بیندازید، به صورت $\bar{\quad}$ عیان می‌شود. این نیم‌فاصله کاذب، در دسرها زیاد در ویرایش و صفحه‌آرایی ایجاد می‌کند؛ مثلاً از شکسته‌شدن کلمه مرکب در پایان سطر، جلوگیری نمی‌کند و در برنامه‌های صفحه‌آرایی، تمام کلمات حاوی این نیم‌فاصله مجازی به هم می‌چسبند! نیز، در جست‌وجو (Find) نمی‌توان کلمات حاوی آن را یافت و تغییر داد و باید تک‌به‌تک تمام آن‌ها را عوض کرد. تو را به خدا، Ctrl+ نزنید! ویراستار بیچاره می‌شود. اگر جایی بودید که ترای لایوت در اختیاران نبود، نیم‌فاصله واقعی را فقط با Ctrl+Shift+2 بزنید. داستان از این قرار است که در ویندوز، نویسه نیم‌فاصله واقعی را در این سه کلید تعریف کرده‌اند و کاری که ترای لایوت می‌کند این است که همان نویسه را به Shift+Space هم می‌آورد.

۳. ک و ی را فارسی تایپ کنید، نه عربی. ك ي: ک ی

پیش فرض صفحه کلید ویندوز، عربی است.

در هر متنی هستید، برای اینکه بفهمید این دو حرف، فارسی اند یا عربی، آن حرف را کپی کنید.

← Ctrl+F ← Paste ← اگر ك (همزه دار) ي (دو نقطه در زیر) بود، عربی است؛ و اگر ک ی بود، فارسی.

در همه جست و جویهای اینترنتی و فایل، اگر کلمه مدنظر شما، حاوی «ک» یا «ی» بود،

باید دوبار جست و جو کنید: یک بار با ك و ي عربی، یک بار با ک و ی فارسی.

البته به تازگی موتورهای کاوش در جست و جوی دو صورت این حروف، نتیجه تقریباً واحدی نشان می دهند؛ ولی در بقیه سایتها و نرم افزارها باید جدا جدا جست و جو کرد.

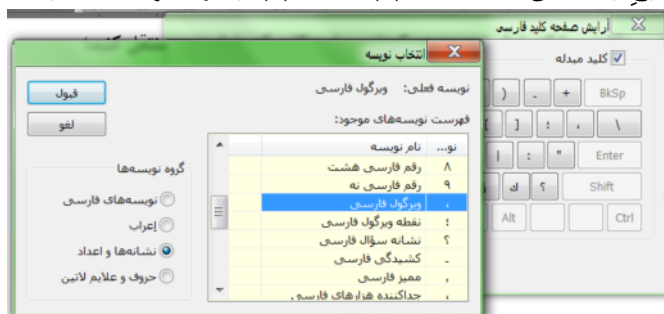
اگر در هر متن فارسی، کلمه ی دار یا ک دار جستجو کردید و چیزی نیافتید، با صورت دیگر این حروف هم جست و جو کنید. خواهید دید که نتایج، متفاوت خواهد بود! زیرا حروف چین های متون فارسی و وبلاگ نویس های ایرانی، هر کدام، با یکی از این دو نوع صفحه کلید تایپ کرده اند. امید که روزی برسد که همه، درست تایپ کنند.

۴. هر حرف و علامتی را که خواستید، به هر کجای صفحه کلید که خواستید، منتقل کنید؛

مثلاً کاری کنید که کاما به جای دلخواه و راحتی برود، نه با شیفِت+ع،

نیم فاصله را در کلید دیگری نیز تعریف کنید تا دیگر لازم نباشد دو کلید Shift+Space را بزنید و بتوانید تنها با یک کلید، نیم فاصله واقعی درج کنید! پیشنهاد ما کلید مساوی (=) است. بله، درست خواندید: مساوی. چرا؟ چون کنار BackSpace است و می توانید فاصله ها را راحت پاک کنید و نیم فاصله بزنید. اگر هم پس از ماهها لازم شد که جایی مساوی بزنید، به سرعت از تری لایوت خارج می شوید، مساوی می زنید و دوباره تری لایوت را فعال می کنید.

بهترین جا برای کاما و نقطه کاما، از نظر ما، بالاراسته صفحه کلید، به جای آکولادهای باز و بسته (چ ج) است. در صفحه تری لایوت «کلید مبدله» (شیفت) را بزنید. آکولاد را بزنید. در گروه «نشانه ها و اعداد» کاما را بیاورید. قبول را بزنید. آن یکی آکولاد را نیز نقطه کاما کنید. برای درج راحت آن ها، با دست چپ شیفِت چپ را بزنید و با دست راست چ یا ج را، یعنی همان آکولادهای سابق را.

۵. حرکات و نشانه ها و علامت ها را در آرایشی منطقی و استاندارد در اختیار داشته باشید.

۶. تاریخ امروز را به شمسی، ببینید.

برای نصب در XP

اول، اصل فایل اجرایی برنامه (TrayLayout.exe) را روی Desktop بیندازید. اکنون، مراحل نصب را به راحتی انجام دهید. روی آیکون ایجاد شده کلیک کنید. در پایین راست، اجرا می شود. آن آیکون را پاک کنید. در پایین راست، روی برنامه دوبار کلیک کنید و هر حرفی را خواستید، به هر جایی که خواستید منتقل کنید؛ البته پیشنهاد می کنیم به آرایش استاندارد دست نزنید. حتماً با کلیک روی تک تک اعداد، آن ها را به عدد فارسی تبدیل کنید.

برای نصب در Vista و 7 و 8

با پیمودن گام به گام روش زیر، بدون حتی یک اشتباه در مراحل آن، می توانید برای لایوت را در تمامی ویندوزهای ۳۲ بیتی (۸۶*) و در بیشتر ویندوزهای ۶۴ بیتی (۶۴*) نصب کنید. تنها در معدودی از ۴ بیتی ها به هیچ وجه نصب نمی شود و راه حلی هم برای آن نیافته ایم!

اول، اصل فایل اجرایی برنامه، یعنی خود فایل TrayLayout.exe، را روی Desktop بیندازید. روی آن راست کلیک کنید ← Properties ← Compatibility
Run in: Windows XP service-pack 2 ←
اکنون، مراحل نصب را به راحتی انجام دهید.

پس از نصب، روی آیکون ایجاد شده در Desktop راست کلیک کنید.

← Properties ← Compatibility
← Run in: Windows XP service-pack 2 ←

حال، روی همان آیکون دوبار کلیک کنید. برنامه در پایین راست، اجرا می شود.

در برخی نسخه های 7 و 8، پس از بالا آمدن ویندوز، برنامه به صورت خودکار اجرا نمی شود. پس آیکون Desktop را بکشید و ببرید در Start Menu. آن را آنجا Pin کنید تا همیشه در دسترس باشد.

در پایین راست، روی برنامه دوبار کلیک کنید و هر حرفی را خواستید، به هر جایی که خواستید منتقل کنید؛ البته پیشنهاد می کنیم به آرایش استاندارد دست نزنید و به آن عادت کنید.

باز هم می گوئیم: حتماً با کلیک روی تک تک اعداد، آن ها را به عدد ماهیتاً فارسی تبدیل کنید.

ه، نه ه

متأسفانه، برای لایوت «ه» درج نمی‌کند. بیشتر افراد برای درج آن، با زدن شیفت+ه، «ه» می‌زنند و از آنجاکه در فونت‌های فارسی، ت‌گرد وجود ندارد، این فونت‌ها «ه» را «ه» نشان می‌دهند، نه اینکه «ه» باشد. در واقع، ه است. اگر آن‌را در Ctrl+F بیندازید، ماهیتش را عیان می‌کند: ت‌گرد.

برای درج «ه» واقعی، در همه برنامه‌های آفیس، یک‌بار برای همیشه این راه را بروید:

۱. از برای لایوت خارج شوید؛

۲. برنامه Word 2007-2010 را باز کنید. با زدن Shift+G، یک «ه» تایپ کنید. آن‌را بگیرد و کپی کنید؛

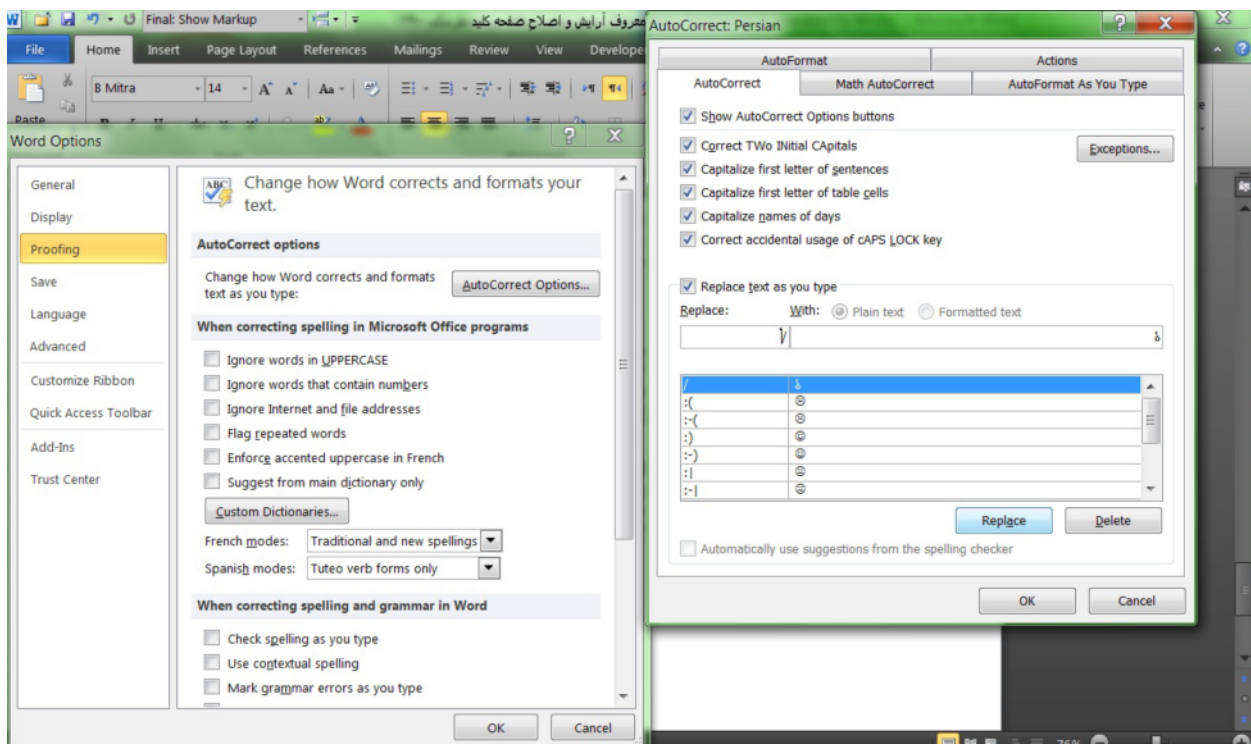
۳. در بالاچپ ← دایره Word ← Word Options ← Proofing ← Auto Correct Options ←

در Replace ← یک اسلش (/) (کنار شیفت راست) بزنید.

در With ← «ه» را Paste کنید. احتمالاً خودش «ه» را همین‌جا آورده است.

Add را بزنید و Ok را. تمام شد. برای لایوت را اجرا کنید. سپری که رفتیم، ربطی به برای لایوت نداشت.

حال، برای زدن «ه» کافی است (/) بزنید. برای درج (/)، پس از ظهور «ه»، یک‌بار Ctrl+Z بزنید.

پرسش مهم بعد: چگونه «ه» بزنی و «و» نشان دهد، نه «ه»؟ پاسخ: درحالی که برای لایوت فعال است، برای درج «ه» شیفت+ را بزنی. به شرط داشتن فونت کامل و اصلاح شده، «ه» را «ه» می بینید، نه «ه».

کامل تر بگوییم: مگر نگفتیم در فونت های فارسی، «ه» وجود ندارد؟ اگر شیفت+ بزنی، «ه» نشان می دهد، نه اینکه «ه» باشد. در واقع، «ه» است. حال، برای واژه هایی مانند دائرةالمعارف یا عروة الوثقی چگونه «ه» درج کنیم؟ پاسخ: راه حل وُردی یا صفحه کلیدی ندارد! مشکل، برخاسته از فونت است. فونت های فارسی «ه» ندارند؛ همان طور که فونت های عربی «ه» ندارند. اصلاً این نویسه ها (کاراکترها) را ندارند. فونت های معدودی کامل اند و هر دو کاراکتر را دارند؛ مانند چهار فونت مینا: Arial، Tahoma، Times و نیز Adobe Arabic.

یک راه این است که همان تکه را بگیرد و فونتش را A Mitra یا A Lotus کنید. این دو فونت «ه» را همان «ه» نشان می دهند. البته، این، راه حل خوبی نیست و دشوار است. پس جز تعویض فونت هایی که دارید با فونت های اصلاح شده گروه **ویراستاران**، هیچ راهی نیست! برای دریافت این فونت ها، ایمیلی به بنده بزنی: bagherymm@gmail.com. در قسمت Subject، بنویسید: «درخواست فونت های کامل و سالم فارسی». یادتان نرود که پس از نصب و استفاده از این فونت ها، فایل وُرد خود را به هر کس خواستید بدهید، باید این مجموعه فونت را هم بدهید تا «ه» های او «ه» نشان داده شوند.

دوست خوش فکرم، سیدحمید حیدری ثانی، در گزارش نشست های ویرایشی «ویراستاران» در مشهد، مطلبی نوشته اند که ذکر آن در اینجا مفید به نظر می رسد. تجربه پیش گفته درباره «ه»، نه «ه» را نیز بنده از ایشان آموختم.

<http://ketabpardazan.com/new/?p=3692>

دردسره های فونت فارسی

دوستی از حضاران مطلبی را برای من نوشته بود و در آن نویسه (کاراکتر) «ه» را درج کرده بود. فونت متن B Mitra بود. وقتی متن به دست من رسید و فونت را عوض کردم، دیدم به جای «ه» «ه» درج شده است. موضوع قسمت دوم بحث نشست نهم، بررسی این اشکالات در فونت فارسی بود. خلاصه وار ادامه می دهم. نویسه های مختلفی در فونت ها وجود دارد که هر کدام کد مخصوص به خود را دارند و براساس استاندارد Unicode در همه جا از هم متمایزند. آن ها که محل بحث ماست، این هایند: ه ه ک ی ۴۵۶ ۴۵۶ 456. این ها همگی نویسه های متفاوت از هم اند و هویت مستقل دارند.

دو نوع کاف داریم: فارسی (ک) و عربی (ك). دو نوع یا داریم: فارسی (ی) و عربی (ي) سه نوع عدد داریم: فارسی (۴۵۶) عربی (۴۵۶) لاتین (456) فونت های فارسی این ها را یکسان نشان می دهند. اشکال از کجا آغاز شد؟ با تولید سیستم عامل ویندوز، وقتی که همه نهادهای مسئول خفته بودند (و الان هم بعد از سال ها هنوز خفته اند)، شرکت برنا رایانه دلش سوخت و چند فونت فارسی ساخت که به خانواده B معروف شدند. این فونت ها بعدها پایه فونت های فارسی شدند و براساس آن بقیه فونت ها را ساختند؛ اما این فونت اشکالی مهم داشتند و آن ناقص بودنشان بود. برخی نویسه ها در این فونت وجود ندارد. به جای دو نوع «کاف» یا سه نوع «یا» یا ه ه یا سه نوع عدد، یک نوع کاف و یا و ه (یا ه) و عدد دارند. برخی نویسه های دیگر را هم که اصلاً ندارند.

البته برخی فونت های سالم فارسی هست که معرفی آن ها فرصت دیگری می خواهد. خلاصه بحث این شد که به آنچه می بینیم، اکتفا نکنیم. در نگارش رایانه ای، باید نویسه درست را درج کنیم، تا متنمان هر جا رفت، درست باشد.

